

5651 sayılı Kanunun Değişiklik Tasarısının Getirdiği Değişiklikler
Üzerine Bir Değerlendirme
Kerem Altıparmak¹ & Yaman Akdeniz²

Giriş

5651 sayılı *İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele edilmesi Hakkında Kanun*'un³ 2007 yılının Mayıs ayında yürürlüğe girmesinden itibaren 2014 yılının Şubat ayı itibariyle yaklaşık 37,000 İnternet sitesine Türkiye'den erişim, mahkeme kararları ve Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı (TİB) tarafından re'sen verilen idari tedbir kararlarıyla engellenmiştir.⁴ Halihazırda Scribd, Last Fm, Metacafe ve Soundcloud gibi platformlara Türkiye'den uygulanmakta olan erişim engellemeleri devam etmektedir. Aynı şekilde son aylarda, Wordpress, Dailymotion ve Vimeo sitelerine Türkiye'den erişim, mahkeme kararlarıyla geçici olarak engellenmiştir. Kürt Sorunu ile ilgili olarak haber yapan alternatif haber sitelerinin belirsiz süreli engellemeleri ise halen devam etmektedir. Geçtiğimiz haftalarda Vagus TV isimli haber sitesinin de içerisinde bulunduğu bazı haber siteleri ise TİB tarafından mahkeme kararı olmaksızın erişim engellemeye maruz kalmışlardır.

İnternette ifade özgürlüğü kısıtlamaları sadece erişim engellemesi şeklinde gerçekleşmemektedir. Bir çok kullanıcı sosyal medya platformlarında yaptıkları yorumlar nedeniyle ceza mahkemelerinde yargılanmış; para cezası, hapis cezası veya ertelenen cezalar almışlardır. Örneğin, 2013 senesinin Eylül ayında ünlü piyanist Fazıl Say'a Twitter'da dini değerleri aşağıladığı gerekçesiyle 10 aylık hapis cezası verilmiştir. Yine Sevan Nişanyan, kendi blogunda İslam dininin değerlerine ve Peygamberine hakaret ettiği gerekçesi ile 13,5 ay hapis cezasına çarptırılmıştır. Ceza davaları dışında, İnternette ifade kullanımı idari yaptırımların uygulanmasına neden olmuştur. Bir çok kişi hakkında, disiplin soruşturmaları açılmış, memurlar ve öğrenciler idari yaptırımla karşılaşmıştır.

¹ Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Öğretim Üyesi

² İstanbul Bilgi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi

³ 5651 Sayılı Kanun, R.G., Sayı: 26030, Tarih: 23.05.2007.

⁴ Resmi istatistikler TİB'de dahil olmak üzere hiçbir hükümet sitesinde mevcut değildir. Resmi olmayan detaylı istatistiki bilgilere <http://engelliweb.com/istatistikler/> adresinden ulaşılabilir.

Nihayet, İnternet üzerindeki baskının son halkası 2011 yılında hayata geçirilen filtre uygulamasıdır. Her ne kadar, ilk başta planlandığı gibi herkesin filtre mekanizmasına dahil edilmesi, düzenlemeye yönelik tepki ve açılan dava ile engellenmişse de tercihe dayalı mevcut filtre sistemi 2011 yılında bir düzenleyici işlemle uygulamaya koyulmuştur. Bu düzenlemeye karşı, BTK'nın filtreleme sisteminin yasal dayanaktan yoksun olduğu gerekçesiyle uygulamanın iptali için Danıştay'da dava açılmıştır. Alternatif Bilişim Teknolojileri Derneği, filtreleme sisteminin tek bir aile yapısı ve tek kalıp değerler üzerinden hareket ettiğini ve bu sistemin toplumda farklı yapı ve çeşitliliği engellediğini ileri sürmüştür. Kararın 2014 senesi içerisinde verilmesi beklenmektedir.

Görüldüğü gibi hali hazırda, Türkiye'deki İnternet rejimi en az üç halkadan oluşan ve çoğu zaman yasal dayanakları aşan keyfi uygulamaları da içeren bir sorun yumağıdır. Türkiye'deki İnternet rejiminin hem Anayasaya hem de uluslararası insan haklarına aykırı olduğu bu yazının yazarlarının da dahil olduğu çok sayıda kişi ve kurum tarafından ısrarla dile getirilmiştir. Hem siyasi hem de idari yetkililer bu açık durumu görmemiş veya reddetmiştir. 5651 sayılı Kanunun erişim engellemeye dair hükümleri Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından Aralık 2012 tarihli bir kararda Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne aykırı bulununca, bu reddin hukuki bir dayanağı kalmamıştır.⁵ Mahkeme bu kararında Google Sites sitesine Türkiye'den erişimin engellenmesinin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 10. maddesi ile korunan ifade özgürlüğüne müdahale niteliğinde olduğuna karar vermiştir. Mahkeme, bir bilgi kaynağına erişimin kısıtlanmasının, muhtemel kötüye kullanma durumlarına karşı sunulan hukuki kontrol güvencesi konusunda etkili olması gerektiğinin ve yasağın sınırlandırılması hususunda özellikle katı olan bir yasal çerçevede bu sınırlandırmaların getirilmesi gerektiğinin altını çizmiş, ifade özgürlüğüne ilişkin sınırlamaların uygulanması konusunda özel ve kesin kuralları olan bir çerçevenin sunulması gerektiğini açıkça belirtmiştir.⁶

Tüm bu gelişmelerin gösterdiği gibi Türkiye'de İnternet ve ifade özgürlüğüne ilişkin yeni bir düzenleme ihtiyacı olduğu açıktır. Ancak bu düzenleme, ek yeni yasak ve kısıtlamalar getiren değil mevcut insan haklarını ihlal eden hükümleri mevzuattan

⁵ *Ahmet Yıldırım/Türkiye*, başvuru no: 3111/10, 18 Aralık 2012.

⁶ *Ahmet Yıldırım/Türkiye*, para. 64

kaldırın nitelikte olmalıdır. Hükümet, bu yolu izlemek yerine, orta ve uzun vadede çok daha vahim sonuçlara yol açacak, sansürü sistematikleştirecek yeni bir yasa tasarısını TBMM Genel Kurul'una göndermiştir.

I. Anti-Demokratik Hukuki Süreç

14 Aralık 2013 tarihinde iktidar partisinin birkaç üyesi 5651 sayılı Kanunda değişiklik öngören bir yasa teklifini parlamentoya sunmuş, bu tasarının hazırlanışı sırasında herhangi bir istişare süreci yaşanmamıştır. Yukarıda belirtilmiş olan uluslararası gelişmelerin yanında birçok akademisyen ve sivil toplum kuruluşunun 5651 sayılı Yasa hakkındaki eleştirileri bilinmesine rağmen idari otoriteler ve iktidar partisinin üyeleri bu gelişmeleri ve eleştirileri görmezden gelmiştir.

Teklif edilen değişikliklerin hukuki süreci çok sorunludur. İlgili yasa teklifi Parlamentoda, Planlama ve Bütçe Komisyonu'na gönderilmiştir. Bu Komisyonun, konuyla hiçbir ilgisi olmaması bir yana, değişiklik önerileri "*Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ve Bazı Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı*" başlığı altında birçok farklı konulu yasa teklifinin bulunduğu Torba Yasa Teklifi içerisine dahil edilmiştir. Torba Yasa Teklifi; Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Yasası, Terörle Mücadele Yasası, Sosyal Güvenlik ve Genel Sağlık Sigortası Yasası gibi farklı konularda da değişiklik teklifi sunmaktadır. Bu sorunlu yasama sürecinin asli nedeni, Komisyonun yedi farklı değişiklik önerisini tek bir paketin içerisine yerleştirmesidir. Tahmin edileceği gibi, Plan ve Bütçe Komisyonu'na sunulan birleştirilmiş yasa teklifi birçok farklı uzmanlık gerektiren madde içerdiği için herhangi bir uzmanın hepsini bir arada değerlendirmesi de mümkün değildir. Bu gerçeğe rağmen, çok kısa bir sürede Komisyon 125 madde ve içerisinde 5651 sayılı Yasanın da bulunduğu 42 farklı Yasa ve KHKyi tek bir yasa tasarısı haline getirip birleştirilerek 16 Ocak 2014 tarihinde Genel Kurul'a sunmuştur.

Diğer bir deyişle, Komisyon 42 farklı yasayı bir aydan kısa bir sürede değerlendirerek değiştirmiştir. Yasanın hazırlanması sürecinde kamusal müzakere yapılmadığı gibi 5651 sayılı yasadaki değişikliklere ilişkin tüm eleştiriler gözardı edilmiştir.

Panik halinde, tüm ilgili kamuoyunu hiçe sayarak alelacele gerçekleştirilen bu düzenlemenin tek amacının üst üste gelen yolsuzluk haberlerinin kolayca yayılmasını sağlayan İnternet ortamını baskı altına almak olduğu açıktır. İnternetin kontrolünün zorluğunu, Gezi olayları sırasında da gören Hükümet, kendisine yöneldiğini düşündüğü tehdidi gidermek için, bu tehditle orantılı bir şekilde, çok katmanlı bir baskı-kontrol mekanizmasını değişikliklerle devreye sokmak istemektedir. Bir çok Anayasal hakkın ihlaline vücut verecek bu değişiklikleri aşağıda biraz daha ayrıntılı olarak analiz edeceğiz.

II. Yapısal Sorunlar

A. Değişikliklerin Ruhundaki Genel Sorun-Hukuk Devleti ve Kanunilik İlkesine Aykırılık

Anayasanın 13. maddesine göre temel hak ve özgürlükler ancak yasayla sınırlandırılabilir. "Yasa" kavramından anlaşılması gereken, öncelikle şekli anlamda bir yasa bulunması yani TBMM tarafından, Anayasa ve İçtüzükte öngörülen şekilde bir yasa çıkarılmasıdır. Bununla birlikte, AİHM ve Anayasa Mahkemesi içtihadında açıkça görülebileceği üzere, şekli yasanın aynı zamanda belirli maddi nitelikleri de taşıması da gereklidir. Salt şekli bir yasanın varlığı, temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılması için yeterli değildir. Buna göre, yasanın öngörülebilir ve ulaşılabilir nitelikte olması gerekir.⁷ Bir yasanın öngörülebilir olması, muhataplarının yasanın getirdiği yükümlülükleri öngörebilmesi, davranışlarını buna göre düzenlemesini mümkün kılması demektir. İdarenin keyfi davranışlarını mümkün kılan bir düzenlemenin bu niteliği taşımadığı açıktır. Halbuki, mevcut yasadaki bu açıdan var olan eksiklikler yeni düzenlemeyle çok daha derinleşmektedir. Örneğin, Tasarıya göre 5651 sayılı Yasanın 4. maddesine yeni bir 3. fıkra eklenmektedir. İlgili fıkra şu şekildedir:

⁷ Bu konudaki çok sayıda karar arasından örnek olarak bkz. *Sunday Times / Birleşik Krallık*, 26.4.1979, Series A. 30, para.49; *Kopp / İsviçre*, 25.3.1998, RJD 1998-II, para 55.

"İçerik sağlayıcı, Başkanlığın bu Kanun ve diğer Kanunlarla verilen görevlerinin ifası kapsamında; talep ettiği bilgileri talep edilen şekilde Başkanlığa teslim eder ve Başkanlıkça bildirilen tedbirleri alır."

Görüldüğü gibi ilgili hükümde; hangi tür bilgilerin, hangi koşullarda istenebileceğini veya hangi tedbirlerin alınabileceğine ilişkin değil açıklık, ipucu dahi yoktur. Başkanlık, içerik sağlayıcıdan dilediği her türlü bilgiyi, gerekçe göstermeden isteyebilecek, yine keyfi bir şekilde her türlü tedbiri almasını isteyebilecektir. Aynı yükümlülük, 5. maddenin 5. fıkrası uyarınca yer sağlayıcıya ve 6. maddenin 1. fıkrasının d bendi uyarınca erişim sağlayıcıya da yüklenmiştir.

Benzer şekilde, yer sağlayıcılarına ilişkin 5. maddenin 4. fıkrası şu şekilde düzenlenmektedir:

"Yer sağlayıcılar, yönetmelikle belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde yaptıkları işin niteliğine göre sınıflandırılabilir ve hak ve yükümlülükleri itibarıyla farklılaştırılabilirler."

Yeni hüküm, yükümlülükleri tamamen farklılaşabilecek ve hukuksal yaptırımlara tabi tutulabilecek farklı yapıların tanımlanmasını tamamen yönetmeliğe bırakmaktadır. Oysa kanuni idare ilkesi, idarenin türev bir görev olmasını, yasayla tanımlanmamış hiçbir konunun idare tarafından düzenlenmemesini gerektirir.

Aslında bu düzenlemeler açık bir şekilde, yasama yetkisinin idareye devri anlamına gelmektedir. Hukuk devletinde, idarenin hiçbir sınır olmaksızın keyfi kararlar alması mümkün değildir. **Ancak bu örnekte görüldüğü gibi Tasarının tamamı TİB'in keyfi önlemleri gerekçesiz bir şekilde alabilmesini kural haline getirmektedir.** Aşağıdaki tartışmalarda görülebileceği gibi aşağı yukarı tüm maddeler kanunilik ve hukuk devleti ilkesine aykırı bir şekilde kaleme almıştır.

B. Hak Arama Yolu ve Etkili Başvuru Yollarının Yokluğu

Aşağıda somut örnekleriyle görüleceği gibi 5651 sayılı Yasada yapılan değişikliğin yol açacağı genel bir diğer yapısal sorun hak arama özgürlüğünün hiçe sayılması ve etkili başvuru yolunun öngörülmemesidir. Anayasanın 40. maddesi "Anayasa ile tanınmış hak ve hürriyetleri ihlâl edilen herkes, yetkili makama geciktirilmeden başvurma imkânının sağlanmasını isteme hakkına sahiptir. (Ek fıkra: 3/10/2001-4709/16 md.) Devlet, işlemlerinde, ilgili kişilerin hangi kanun yolları ve mercilere başvuracağını ve sürelerini belirtmek zorundadır" demektedir. Aynı şekilde Avrupa

İnsan Hakları Sözleşmesi'nin de 13. maddesi de "Bu Sözleşmede tanınmış olan hak ve özgürlükleri ihlal edilen herkes, söz konusu ihlal resmi bir hizmetin ifası için davranan kişiler tarafından gerçekleştirilmiş olsa dahi, ulusal bir merci önünde etkili bir yola başvurma hakkına sahiptir" ifadelerine yer vermektedir.

Oysa Tasarıda söz konusu edilen değişiklikler bir yandan TİB'e sınırsız yetkiler vermekte, bir yandan da ifade özgürlüğü, örgütlenme özgürlüğü, özel hayatın gizliliği hakkı ihlal edilen kişilere başvuracak hiçbir hukuk yolu öngörmemektedir. Örneğin, içerik ve erişim sağlayıcılar her türlü bilgiyi TİB'e vermek zorunda olacaklar ancak kullanıcılar bu bilgi akışından hiçbir şekilde haberdar olmayacaktır. Ya da kişilik haklarına saldırıda bulunduğu iddiasında bulunan kişi mahkemeye başvurarak erişim engelleme kararı alacak ancak sitesine erişim engellenen kişi hiçbir şekilde bu süreçten haberdar edilmeyecektir. Getirilen tüm yeni yöntemlerde, bu temel hak ya unutulmuş ya da daha kötüsü bilerek ve isteyerek gözardı edilmiştir. **Bu o kadar önemli yapısal bir eksikliktir ki yasanın tamamını Anayasa ve insan hakları hukuku açısından sakatlamaktadır.**

III. Özel Sorunlar

A. Bilgilendirme Yükümlülüğüne Dair Değiştirilmesi Teklif Edilen Madde (5651 sayılı yasa 3. madde)

Yasa tasarısı, mevcut yasada bulunan bilgilendirme yükümlülüğüne ilişkin yeni bir hüküm getirmiştir. Buna göre; 5651 sayılı yasa kapsamında faaliyet yürütenlere, İnternet sayfalarındaki iletişim araçları, alan adı, IP adresi, URL ve benzer kaynaklarla elde edilen bilgiler üzerinden elektronik posta veya diğer iletişim araçları ile bildirim yapılabilecektir. **Bu da birçok hukuki sürecin ilgili taraf durumun farkında dahi olmadan önce başlayabileceği anlamına gelmektedir. Bu durum, başka hak ihlalleri dışında idari işlemlerin muhataplarının hak arama hürriyetini ciddi bir şekilde tehdit edebilir. Bir çok durumda, eylem ve işlemlerin muhatabı olan kişiler dava, itiraz vs. sürelerini kaçırarak, hak arama özgürlüğünden mahrum kalacaklardır.**

B. Yer Sağlayıcının Yükümlülüklerine Dair Değiştirilmesi Teklif Edilen Maddeler

5651 sayılı Yasanın değişiklik teklif edilen 5. maddesiyle yer sağlayıcılarının yükümlülükleri genişletilmektedir. Yer sağlayıcılar yer sağladıkları hizmetlere ilişkin

trafik bilgilerini bir yıldan az ve iki yıldan fazla olmamak üzere saklamakla yükümlü hale getirilmişlerdir. Değişiklik öncesinde yasa, sadece erişim sağlayıcıların trafik bilgilerini altı aydan az ve iki yıldan fazla olmamak üzere saklama yükümlülüğünü getiriyordu. Yer sağlayıcılar aynı zamanda sağladıkları bilgilerin doğruluğunu, bütünlüğünü ve gizliliğini Başkanlığın talep ettiği şekilde sağlamakla yükümlü hale getirilmişlerdir. **Bu nedenle, Başkanlık herhangi bir mahkeme kararı veya meşru sebep olmadan yer sağlayıcılarından bilgi talep edebilecektir. Bu talebe karşı herhangi bir itiraz yoluna dair düzenleme değişikliklerde mevcut değildir. Dolayısıyla, Başkanlık dilediği zaman dilediği sebeple ve keyfi olarak yer sağlayıcıdan veri talep edebilecektir.** Bu keyfiyet özel hayata ve haberleşmenin gizliliğine dair ciddi bir tehdit oluşturmaktadır. Üstüne üstlük, talebe uymama halinde 10.000 TL ve 100.000 TL arasında idari cezalar öngörülmektedir. Yer sağlayıcının bu koşullar altında istenilen veriyi sağlamaması hemen hemen imkansızdır.

Her ne kadar Tasarı 'iletişim veya trafik verisi' ibaresiyle sınırlandırılmış olsa ve ilk bakışta sadece haberleşme verilerinin saklanacağı bu nedenle içerik denetimi yapılmayacağı düşünülse bile, önerilen önlemlerin ortak etkisi, özel hayata dair önemli gizlilik çıkarımları içeren tam bir sicil raporu sağlamaya yönelik olabilir. Dolayısıyla önerilen sınırlamalar fazlasıyla geniştir ve veri saklama süresi de dahil olmak üzere diğer tüm detaylar düzenleyici işlemlerle idare tarafından belirlenecektir.

Bu sebeple, İnternet Yer Sağlayıcıların trafik bilgisi saklama yükümlülükleri ile birleştiğinde 5651 sayılı yasa özel hayata önemli nitelikte bir müdahale niteliğindedir. Başkanlık herhangi bir hukuki inceleme veya sürece dahil olmadan Türkiye'de bulunan tüm İnternet kullanıcıları hakkında kişisel veri talep etme ve toplama hakkına sahip olacaktır.

C. Erişim Sağlayıcıların Yükümlülüklerine Dair Değiştirilmesi Teklif Edilen ve Eklenen Yeni Maddeler:

Yukarıda tartıştığımız kanunilik ilkesine aykırılığın belki de en çarpıcı örneği erişim sağlayıcıların yükümlülüklerini düzenleyen 6. maddede yer almaktadır. 6. maddenin 1. fıkrasına eklenen ç bendi erişim sağlayıcıları "Erişimi engelleme kararı verilen

yayınlarla ilgili olarak alternatif erişim yollarını engelleyici tedbirleri almakla" yükümlendirmektedir.

Kamuoyunda ve basında "Gezi önlemi" olarak nitelendirilen bu düzenlemenin ne anlama geldiğini anlamak mümkün değildir. Erişim sağlayıcı hangi alternatif erişim yollarını, hangi araçları kullanarak engelleyecektir? Soru önemlidir, çünkü bunu yapmayan erişim sağlayıcı aynı maddenin 3. fıkrasında yapılan değişikliklerle çok ciddi para cezaları ile tecziye edilebilecektir. 6. maddenin 3. fıkrası ile ilgili yükümlülükleri yerine getirmeyen erişim sağlayıcısına Başkanlık tarafından onbin Yeni Türk Lirasından elli bin Yeni Türk Lirasına kadar idari para cezası öngörülmektedir.

Erişim sağlayıcılar erişim engelleme kararı verilen yayınlarla ilgili olarak proxy servisleri gibi alternatif erişim yollarını engelleyici tedbirleri almakla mı yükümlüdürler?⁸ Yoksa yükümlülükleri, bunu aşacak nitelikte midir? Örneğin erişim engelleme kararı verilen yayınlar başka yerde yayımlanırsa, sosyal medyada paylaşılsa erişim sağlayıcı bu diğer siteleri de mi engelleyecektir. Tüm bu hususlar, uygulayıcının keyfine bırakılmıştır.

Erişim sağlayıcı aynı zamanda Başkanlığın talep ettiği verilerin doğruluğunu, bütünlüğünü ve gizliliğini Başkanlığın talep edeceği şekilde sağlamakla yükümlü hale getirilmiştir. Yer sağlayıcının yükümlülükleri ile ilgili teklif edilen değişikliklerde olduğu gibi bu talep yetkisinin de sınırları ve gerekçeleri düzenlenmemiştir.

5. ve 6. maddeyle getirilen değişiklikler Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı'nın tüm İnternet kullanıcılarının iletişim verilerinin herhangi bir hukuki sınırlama veya engelleme olmadan toplamasını mümkün hale getirmek üzere düzenlenmiştir.

Dikkat edilirse, tüm bu süreç boyunca kısıtlamanın muhatabı olan kişilerin hiçbir şekilde bilgi akışından haberi olmayacaktır. Başkanlık, yer ve erişim sağlayıcıya trafik bilgisini göndermesini söyleyecek, bu talebe uymaması halinde yüksek para

⁸ Bu bağlamda Ktunnel.com sitesi'ne Türkiye'den erişim Kasım 2013'den beri mahkeme kararıyla engellidir.

cezaları kesecektir. Ancak bu bilgilerin yollandığından, kullanıcının hiçbir şekilde haberi olmayacaktır. İdarenin tamamen keyfi olarak verdiği bu karara karşı zarar görecektir kişinin itiraz etmesi mümkün olmadığı gibi yer ve erişim sağlayıcının da itirazda bir menfaati bulunmamaktadır. Açık bir şekilde özel hayata müdahaleye sebep olacak bu uygulama, hak arama özgürlüğünü imkansız kılması ötesinde AİHS 13. maddede öngörülen etkili başvuru yolunu kullanılamaz kılmaktadır. Salt bu yönüyle bile Anayasa ve insan hakları sözleşmelerine aykırıdır.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi bir izleme tedbirine temel teşkil eden bir yasanın, o ülkede yaşayan kişilerin farkında olmadan kendi iletişimlerinin de izlenebileceği hususunda endişelenmelerine mahal vermesinin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 8. maddesinin ihlal edilmesine neden olacağını belirtmiştir. İzlemeye dair uygulanacak gizli ölçütler bağlamında, düzenlemenin vatandaşların anlamasına imkan verecek şekilde açık ve net olması gerekmektedir. Kamu otoritelerinin, özel hayat ve haberleşmenin gizliliğini koruma altına alan haklara potansiyel müdahale tehlikesi olan gizli ölçütleri uygulayabilmesi için kanunun herkesin anlayacağı şekilde düzenlenmesi gerekmektedir.⁹ Bir başka ifadeyle, gizli yürütülecek izleme faaliyetlerinin hangi koşullarda, kime karşı işletilebileceğinin öngörülmesi ve bu izlemeye karşı hukuksal itiraz yollarının mevcut olması gereklidir. İstenilen bilgi, amaç yerine getirildikten sonra imha edilmeli ve hakkında işlem yapılan kişi bundan haberdar edilmelidir ki uygulamanın hukukiliği denetlenebilsin. Oysa görüldüğü gibi **önerilen değişiklikler, bu güvencelerin hiçbirine yer vermemektedir.**

D. Erişim Sağlayıcıları Birliği'nin Yapısı

Tasarı yeni eklenen 6/A maddesiyle *Erişim Sağlayıcıları Birliği* kurulmasını şart koşturmaktadır. Birliğin ana amacı 8. maddenin dışında kalan engelleme kararlarının uygulanmasını sağlamaktır. Tabii neden 8. madde için ayrı diğer engelleme türleri için ayrı mercilerin yetkili olduğu değişiklik teklifinden anlaşılabilir. Muhtemelen, yolsuzluk gibi haberlerin yapılması engellenmek istendiğinden bu yük doğrudan doğruya erişim sağlayıcılara yüklenecektir.

⁹ Bkz. 30 Temmuz 1998 tarihli *Valenzuela Contreras v İspanya davası*, Rapor 1998-V, sf.1925 § 46 (iii)

Tasarıya göre Birlik özel hukuk tüzel kişiliğine haizdir ve birliğin merkezi Ankara'dadır. Birliğin çalışma usul ve esasları Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK) tarafından onaylanacak bir Tüzükle belirlenecektir. Birliğin kuruluşunun kanunun yayım tarihinden itibaren 3 ay içerisinde gerçekleşeceği belirtilmiştir. Birliğe üyelik zorunludur. Birliğin kurulmasını müteakip bir ay içerisinde üye olmayan İnternet servis sağlayıcılarına veya İnternet erişim hizmeti veren diğer işletmecilere, Kurum tarafından bir önceki takvim yılındaki net satışlarının yüzde biri oranında idari para cezası uygulanacağı ibaresi eklenmiştir. Birlik 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu kapsamında yetkilendirilen tüm İnternet servis sağlayıcıları ile Türkiye'den İnternet erişim hizmeti veren diğer işletmecilerden oluşmaktadır. Birlik bu kuruluşlar arasında koordinasyonu sağlamakla görevlendirilmiştir. **Aynı zamanda Birliğe üye olmayan İnternet Servis Sağlayıcıları faaliyette bulunamayacaklardır.**

Yasanın 8. maddesi kapsamı dışında kalan erişimin engellenmesi kararları gereğinin yapılması için doğrudan Birliğe gönderilecek ve bu kapsamda Birliğe yapılan tebligat aynı zamanda erişim sağlayıcılara da yapılmış sayılacaktır. Bir kişiye yapılan tebligatın bir başka kişiye yapıldığının varsayılması ancak bu kişinin diğerini temsil etme yetkisi olan durumlarda varsayılabilir. Birliğin her bir erişim sağlayıcının hukuki temsilcisi olamayacağı açıktır. Tasarıyı hazırlayanlar, muhtemel yolsuzluk iddialarının duyulmamasını sağlamak için o kadar yoğun bir çaba içindedir ki bir tüzel kişiye yapılacak tebligatın başka bir tüzel kişiye yapıldığını varsayacak, hukuk mantığı ile örtüşmeyecek bir düzenleme yapmakta beis görmemektedir.

Değişikliğe göre, Birlik kendisine bildirilen engelleme kararlarına karşı itiraz hakkına sahiptir. Ancak, Birliğin sahip olduğu bu itiraz hakkının çok da bir önemi yoktur. Yasanın tamamı, erişim sağlayıcıları Hükümet ve TİB ile iyi geçinmeye zorlamaktadır. **Bu kapsamda alınan bir karara itiraz etmekte hiçbir hukuki menfaati olmayan Birliğin itiraz hakkının bulunduğunu düzenlemenin çok da bir önemi yoktur.**

Yasa taslağı birliği özel hukuk tüzel kişisi olarak tanımlamıştır fakat görevleri ve yetkileri gözönüne alındığında Birlik Türk hukukuna göre bir kamu hukuk kişisi niteliğine haizdir. Bu kuruluşa üyelik zorunludur ve üyelerin kar oranlarına göre

birliğe aylık ödemeler yapması şart koşulmaktadır. Birlik kendi tüzüğünü yapamayacaktır zira tüzüğün yürürlüğe girmesi için kurumun (BTK) onayı gerekmektedir. Ayrıca, yukarıda da belirtildiği gibi Birliğe üye olmayan erişim sağlayıcıların faaliyette bulunamayacakları öngörülmüştür. **Bu nedenle, söz konusu birlik özgür irade ile kurulmuş olan bir kurum olarak değerlendirilemez ve her açıdan dernek kurma özgürlüğü ihlal edilmektedir.**¹⁰

E. Toplu Kullanım Sağlayıcılarının Yükümlülüklerine Dair Değiştirilmesi Teklif Edilen Maddeler:

Tasarı ile toplu kullanım sağlayıcılarının yükümlülükleri (İnternet cafeler vb) genişletilmektedir. Tüm tasarıya sinmiş olan kanunilik ilkesine aykırılık bu düzenlemede de kendini göstermektedir. Tasarıya göre 2. fıkra şu şekilde olacaktır:

"Ticari amaçla olup olmadığına bakılmaksızın bütün İnternet toplu kullanım sağlayıcılar, konusu suç oluşturan içeriklere erişimin engellenmesi ve kullanıma ilişkin erişim kayıtlarının tutulması hususlarında yönetmelikle belirlenen tedbirleri almakla yükümlüdür".

Aynı maddenin 3. fıkrasının ise şu şekilde olması önerilmektedir:

"Ticari amaçla toplu kullanım sağlayıcılar, ailenin ve çocukların korunması, suçun önlenmesi ve suçluların tespiti kapsamında usul ve esasları yönetmelikte belirlenen tedbirleri almakla yükümlüdür."

Yasayla düzenlenmesi gereken tüm kurallar bu şekilde düzenleyici işleme, yani idareye bırakılmaktadır. İdare, hiçbir sınıra tabi olmaksızın, toplu kullanım sağlayıcılara yükümlülük yükleyebilecektir. Bu da meşruiyet/kanunilik ilkesinin açık bir ihlali niteliğindedir. 7. maddenin ihlal edilmesi durumunda üç bin Yeni Türk Lirasından on beş bin Yeni Türk Lirasına kadar idari para cezası veya üç güne kadar ticari faaliyetlerini durdurma cezası mahalli mülki amir tarafından verilebilecektir.

¹⁰ **Anayasa Madde 33** - Herkes, önceden izin almaksızın dernek kurma ve bunlara üye olma ya da üyelikten çıkma hürriyetine sahiptir. **Hiç kimse bir derneğe üye olmaya ve dernekte üye kalmaya zorlanamaz.** Dernek kurma hürriyeti ancak, milli güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlık ve genel ahlak ile başkalarının hürriyetlerinin korunması sebepleriyle ve kanunla sınırlanabilir. Dernek kurma hürriyetinin kullanılmasında uygulanacak şekil, şart ve usuller kanunda gösterilir.

AİHS – Madde 11- 1. Herkes asayiş bozmayan toplantılar yapmak, dernek kurmak, ayrıca çıkarlarını korumak için başkalarıyla birlikte sendikalar kurmak ve sendikalara katılmak haklarına sahiptir.

2. Bu hakların kullanılması, demokratik bir toplumda, zorunlu tedbirler niteliğinde olarak, ulusal güvenliğin, kamu emniyetinin korunması, kamu düzeninin sağlanması ve suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması amaçlarıyla ve ancak yasayla sınırlanabilir. Bu madde, bu hakların kullanılmasında silahlı kuvvetler, kolluk mensupları veya devletin idare mekanizmasında görevli olanlar hakkında meşru sınırlamalar konmasına engel değildir.

Görüldüğü gibi cezalar arasında büyük bir fark bulunmaktadır. Bu farkı belirleyecek suç tanımları da yine Yönetmeliğe bırakılmıştır.

F. Erişimin Engellenmesi Kararı ve Kararın Uygulanmasına Dair Değiştirilmesi Teklif Edilen Maddeler:

5651 sayılı yasanın 8. maddesi web sitelerine engelleme ölçütleri getirmektedir. Ahmet Yıldırım/Türkiye kararında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından 8. Madde erişim engelleme ölçütleri katı bir şekilde eleştirilmiş ve sözleşmeyi ihlal ettiği açık bir şekilde belirtilmiş olmasına rağmen Hükümet tarafından bu madde değiştirilmemiştir. Mevcut yasa teklifi ile tasarlanan maddede de erişim engelleme ölçütlerine dair herhangi bir değişikliğe gidilmemiştir. Bununla birlikte, 2. maddede yer alan erişim engelleme kararının niteliğine ilişkin düzenleme kaçınılmaz olarak 8. madde üzerinde de etki doğurmaktadır. Ancak yine çala kalem yapılan değişiklik burada da her iki madde arasında hiçbir bağ kurmamakta, kararların keyfi olarak alınmasının önünü açmaktadır.

2. madde iki önemli yeni tanım getirmektedir:

"o) Erişimin engellenmesi: Alan adından erişimin engellenmesi, IP adresinden erişimin engellenmesi, içeriğe (URL) erişimin engellenmesi ve benzeri yöntemler kullanılarak erişimin engellenmesini,

ö) İçeriğin yayından çıkarılması: İçerik veya yer sağlayıcılar tarafından içeriğin sunuculardan veya barındırılan içerikten çıkarılmasını" ifade etmektedir.

Tanımı verilen bu iki farklı uygulamanın, 8. madde açısından hangi koşullar ve sıra takip edilerek uygulanacağı ise tamamen belirsizdir. Muhtemelen içeriğin yayından çıkarılması uygulaması 8. madde kapsamında uygulanmayacaktır. 8. madde için uygulanabilecek olan "alan adından erişimin engellenmesi, IP adresinden erişimin engellenmesi, içeriğe (URL) erişimin engellenmesi ve benzeri yöntemler kullanılarak erişimin engellenmesi" ise yine TİB'e ve mahkemeye bırakılmıştır. Hangi koşullara bağlı olarak, hangi yönetime başvurulabilecektir? Benzeri yöntemler ne demektir? URL bazlı erişim engelleme kararı verildiğinde, TİB'in hiçbir bilgi vermeme politikası dikkate alındığında bu kararların keyfiliği nasıl engellenecektir?

Bu endişeler yersiz ve dayanaksız değildir. TİB'in yasayı dikkate almaksızın keyfi kararlar aldığı her yönüyle açıktır. Yakın tarihli "vagus.tv" kararı bu keyfiyetin en tipik örneğidir. Siteye girildiğinde "Bu internet sitesi (vagus.tv) hakkında İstanbul CBS'nin 16/01/2014 tarih ve 2012/656 sayılı kararına istinaden Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı tarafından Koruma Tedbiri uygulanmaktadır" ifadesi ile karşılaşılmaktadır. Görüldüğü gibi ortada bir Mahkeme tarafından verilmiş engelleme kararı yoktur. Adli koruma aracı olan koruma tedbirinin idare tarafından verilemeyeceği de açıktır. TİB'in hangi durumlarda idari tedbir kararı verebileceği ise 8. maddenin 4. fıkrasında düzenlenmiştir. TİB, tüm bu düzenlemeleri hiçe sayarak ve açık bir fonksiyon gasbı gerçekleştirerek tüm siteye erişim engellemektedir. Şimdi aynı TİB'e kimsenin haberi olmadan çeşitli tiplerde erişim engelleme kararı verme yetkisi verilmektedir. Bunun sonuçlarını öngörmek bizim açımızdan imkansızdır ancak sansürün sistematikleşeceğini söylemek hiç de zor değildir.

2. maddedeki değişiklikler dışında mevcut Tasarıda 8. maddede iki önemli değişiklik yer almaktadır. Birinci değişiklik, koruma tedbiri olarak verilen erişim engelleme kararının gereğini yerine getirmeyen yer veya erişim sağlayıcılarının sorumlularına ilişkin öngörülen cezadır. Hali hazırda, ilgililer koruma tedbirinin gereğini yerine getirmemeleri halinde altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile karşı karşıya kalmaktalar. Teklif edilen değişikliğe göre ise bu kişiler sadece para cezası ile cezalandırılacaklar. İlk bakışta, olumlu gözükebilecek bu değişiklik aslında ilgililere orantısız bir yük getirmektedir. Uygulamada, iki yıla kadar olan hapis cezaları para cezasına çevrilmektedir. İki yıllık bir hapis cezasının karşılığı 770 günlük para cezasıdır. Yeni düzenleme ise sorumluların beş yüz günden üç bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılacağını belirtmektedir. Bir başka deyişle, daha önce azami 770 gün olan adli para cezası 3000 güne yükseltilmiştir. Bir günlük cezanın 100 Türk Lirasına kadar çıkabileceği düşünülürse, yeni kurala göre erişim engelleme kararını yerine getirmeyen bir kişi 300.000 Türk Lirasına kadar cezalandırılabilir. Cezanın ödenmemesi halinde ise tekrar hapis cezasına çevrilmesi ihtimali vardır. Bir cezanın 5 katına kadar artırılmasının çok özel bir sebebi olmalıdır. Bu sebebin anlaşılması mümkün değildir. **Öte yandan sadece bir tedbir kararına uymayan tüzel kişinin sorumlusunun bu kadar ağır bir şekilde cezalandırılması açıkca orantısızdır.**

Nihayet, 8. maddeye getirilen bir önemli hüküm daha vardır. Maddenin 15. fıkrasına göre “Bu Kanunun 8 inci maddesine göre soruşturma aşamasında verilen hâkim kararları ile 9 uncu ve 9/A maddesine göre verilen hâkim kararları birden fazla sulh ceza mahkemesi bulunan yerlerde Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu tarafından belirlenen sulh ceza mahkemeleri tarafından verilir.” Buna göre, özel yetkili mahkemelerden şikayet edildiği bir dönemde "özel yetkili sansür mahkemeleri" kurulmaktadır. Bu mahkemelerin işi, erişim engelleme olacaktır. Bu konuda farklı görüşler bulunmasına rağmen biz uzmanlığı erişim engelleme olan bir mahkeme türünün özgürlüğe katkı sağlamayacağını düşünüyoruz. Dahası, birden fazla olacak bu mahkemelerden hangisi TİB tarafından kendine daha yakın görülürse, kararların o mahkemeye gönderileceğini kestirmek hiç de güç değildir.

G. Kişilik Haklarının İhlaline Dair Değiştirilmesi ve Eklenmesi Teklif Edilen Maddeler:

9. maddede kişilik haklarının ihlal edilmesini engelleme amaçlı mevcut olan uyarı kaldır hükümlerine ek olarak teklif edilen yeni madde alternatif bir önlem öngörmektedir. Zarar gördüğünü iddia eden kişi içeriğin yayından çıkarılmasını isteyebileceği gibi sulh ceza hakiminden URL tabanlı engelleme kararı vermesini de isteyebilir. İstisnai ve gerekli durumlarda sulh ceza hakimi URL adresi belirtilerek içeriğe erişimin engellenmesi yöntemiyle ihlalin engellenemeyeceğine kanaat getirirse İnternet sitesindeki tüm yayına yönelik olarak erişimin engellenmesine de karar verebilecektir. Hakim bu kararı erişim engelleme talebinin gerçekleşmesini takip eden 24 saat içerisinde vermekle yükümlüdür. Hakimin verdiği erişim engellenmesi kararları uygulanmak üzere doğrudan Birliğe gönderilecektir.

Erişimin engellenmesine konu içeriğin, yayından çıkarılmış olması durumunda hakim kararı kendiliğinden hükümsüz kalacaktır. Aksi takdirde erişim sağlayıcı gönderilen içeriğe erişim engellenmesi kararının gereğini derhal, en geç dört saat içerisinde yerine getirmekle yükümlüdür. Yukarıda belirtilmiş olan yükümlülüklerin ihlali durumunda 8. maddede de belirtildiği gibi beş yüz günden üç bin güne kadar adli para cezası öngörülmüştür. Bu da cezanın 300.000 Türk Lirasına kadar çıkabileceğini göstermektedir. Ayrıca, zarar gördüğünü iddia eden kişinin içeriğin çıkarılmasını talep etme yolunu seçmesi halinde, içerik ve yer sağlayıcılar kişilik hak ihlal

taleplerine 24 saat içerisinde yanıt vermek zorundadırlar. Eski düzenleme içerik ve yer sağlayıcıların 48 saat içerisinde yanıt vermesini şart koşuyordu.

Bu değişiklikle, hukuka aykırı içeriğin uyarı yoluyla kaldırma uygulamasından çıkıp URL tabanlı bir engelleme uygulamasına geçildiği açıktır. Uygulamada, en çok engelleme talebi kişilik haklarının ihlali gerekçesiyle yapılacaktır. Bu da hatırı sayılır sayıda URL tabanlı engelleme kararına neden olacaktır. Kişisel Twitter, Facebook hesapları ve YouTube videoları veya hesapları da URL tabanlı erişim engelleme kararlarına konu olacaklardır.

Tüm İnternet kullanımını etkileyecek bu hüküm hazırlanırken, ifade özgürlüğü tamamen hiçe sayılmıştır. Gerçekten de erişim engelleme kararının Birliğe gönderilmesi maddede öngörülmüştür ama ne erişim engelleme için yapılan başvurunun ne de erişim engelleme kararının kendisinin içeriğin yer aldığı web sitesi sorumlusuna gönderilmesi öngörülmemiştir. Kişi iddiaya karşı kendisini savunamayacağı gibi muhtemelen haberdar olmadığı için 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu hükümlerine göre itiraz yoluna başvurulması maddenin 6. fıkrasında öngörülmüş olmasına rağmen itiraz da edemeyecektir.

H. Özel Hayatın Gizliliğinin Korunmasına Dair Eklenmesi Teklif Edilen Ölçütler:

Eklenmesi teklif edilen 9/A maddesi kişisel hakların ihlalinin engellenmesini amaçlayarak yeni engelleme ölçütleri getirmeyi hedeflemektedir. Bu yeni maddeye göre, İnternet ortamında yapılan yayın içeriği nedeniyle özel hayatının gizliliğinin ihlal edildiğini iddia eden gerçek ve tüzel kişiler ile kurum ve kuruluşlar, Başkanlığa doğrudan başvurarak içeriğe erişimin engellenmesi tedbirinin uygulanmasını isteyebileceklerdir. Yapılan bu istekte; hakkın ihlaline neden olan yayının tam (URL) adresi, hangi açılardan hakkın ihlal edildiğine ilişkin açıklamanın belirtilmesi şart koşulmaktadır. Başkanlık doğrudan birliği haberdar ederek engellemenin uygulanmasını talep edecektir ve erişim sağlayıcıları bu kararı 4 saat içerisinde yerine getirmek zorundadırlar.

Başkanlık tarafından uygulanan erişim engelleme kararı URL tabanlı olacaktır ve sadece ihlale konu olan içeriği kapsayacaktır.

Tasarının içinde Anayasaya uygun hüküm bulmak gerçekten zordur ama böylesi sorunlu bir metni sembolize edecek en açık hüküm sanırız getirilmek istenen 9-A maddesidir. Bir kere yukarıda açıkladığımız üzere artık hiçbir yasa tanımayan TİB'e yargı yetkisi vererek doğrudan erişim engelleme kararı verme yetkisi tanınmaktadır. Ama ilgili maddenin tek sorunlu yönü bu değildir. Bir kere, TİB her başvuruyu otomatik engelleme kararı olarak değerlendirecektir. Özel hayatın gizliliğinin yapılan yayın nedeniyle ihlal edildiğini ileri süren gerçek ve tüzel kişiler ile kurum ve kuruluşlar, erişimin engellenmesi talebini talepte bulunulan saatten itibaren 24 saat içinde sulh ceza hâkiminin kararına sunacaklardır. Hâkim, İnternet ortamında yapılan yayın içeriği nedeniyle özel hayatın gizliliğinin ihlal edilip edilmediğini değerlendirerek vereceği kararını en geç kırk sekiz saat içinde açıklayarak doğrudan Başkanlığa gönderecektir; aksi halde, erişimin engellenmesi tedbiri hükümsüz olacak ve Başkanlık tarafından kaldırılacaktır. Hâkim tarafından verilen bu karara karşı Başkanlık tarafından 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu hükümlerine göre itiraz yoluna gidilebilir. **Bu kural da gariptir zira maddeden sadece Başkanlığın itiraz yoluna gidebileceği, içerik sahibi ve diğer menfaat sahiplerinin itiraz yollarının olmadığı anlamı çıkartılabilir.** Aslında belirtilen hüküm Başkanlığın kararının sulh ceza mahkemesi hakimi tarafından onaylanması halinde karara bir daha hiçbir şekilde itiraz edilemeyeceği anlamındadır. Erişim engellemeye konu olan içeriğin Başkanlığa bildirim yapıldığı anda yayından kaldırılması durumunda hakimin kararı kendiliğinden hükümsüz nitelikte olacaktır.

Daha da ötesi, teklif edilen yeni ölçüte göre, özel hayatın gizliliğinin veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması sebeplerine bağlı olarak gecikmesinde sakınca bulunan hallerde **TİB Başkanı erişimi doğrudan olarak engelleyebilecektir.** Başkan tarafından verilen erişim engelleme kararına itiraz sulh ceza mahkemesine yapılabilir. **Kişi ifade etmese bile Başkan, kendi kendine (ex officio) erişim engelleme kararı alacaktır. Bu eşi benzeri olmayan bir düzenlemedir.** Bir hükümet mensubu hakkında bir haberin alınması hakkında, görevine devam etme endişesindeki TİB Başkanı hemen ilgili siteyi kapatacaktır.

Sorulduğunda ilgili siyasi kişi konuyla ilgisi olmadığını, hatta kendisinin de sansüre karşı olduğunu ifade edebilecektir.

İfade özgürlüğünü kısıtlayan bir yasa; ifadeyi veya içeriği kısıtlaması için TİB gibi idari otoritelere aşırı derecede geniş takdir yetkisi tanımamalıdır. Taslağın yasalaşması durumunda politik engellemeler baş gösterecektir ve böyle bir takdir yetkisi ifade özgürlüğünün kullanılması açısından caydırıcı nitelikte olacaktır. Farkında olmadan, geniş yoruma açık olan bazı maddeler otoriteler tarafından asıl amacın dışında kalacak durumlar için kullanılabilir. 2011 senesinde Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT) tarafından yayımlanan *İnternette ifade özgürlüğü* raporunda mahkemelerin adaletin garantörleri durumunda olduğu ve hukuk devleti ilkesi ile yönetilen bir ülkede esaslı bir rol oynadıkları hatırlatılmıştır.¹¹ Erişim engelleme emirlerinin geçerli bir yasal dayanaktan yoksun olarak mahkemeler dışında bir kamu otoritesi ya da benzer bir otoritenin idarecisi tarafından verilmesi insan hakları perspektifinden bakıldığında esasen fazlasıyla sorunludur.

Sonuç

5651 sayılı yasanın ilk taslağında, hükümet yasanın ana hedefinin çocukları İnternet üzerindeki zararlı içeriklerden korumak olduğunu açıklamıştı. **Fakat, yasanın yürütmesi ve uygulaması çocukları korumaktan ziyade sistematik olarak yasal içeriklere erişimi engellemek için kullanıldı. Bu da ifade özgürlüğünün ihlal edilmesine sebep olmuştur. Ahmet Yıldırım/Türkiye kararında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi 5651 sayılı yasanın uygulamasının 10. maddeyi ihlal ettiğine karar vermiştir.** Bu karara rağmen, ifade özgürlüğünün İnternet üzerinde korunmasının daha da geliştirilmesi gerekirken, Hükümet temel hakları açık bir şekilde tehdit eden yeni bir yasa tasarısı hazırlamıştır. Tasarının yasalaşması durumunda İnternet servis sağlayıcıları ve yer sağlayıcılarına orantısız bir yük eklenecektir.

¹¹ Freedom of Expression on the Internet: Study of legal provisions and practices related to freedom of expression, the free flow of information and media pluralism on the Internet in OSCE participating States, OSCE Representative on Freedom of the Media, July 2011, at <<http://www.osce.org/fom/80735>>.

5651 sayılı Yasaya ilişkin değişiklik teklifi, salt bilişim hukukunu ihlal eden basit bir metin olarak değerlendirilemez. Yasa, bir yetki yasası, daha da fazlası bir olağanüstü dönem yasasıdır. Hükümet, hakkındaki yolsuzluk iddialarını hukuk devletine uygun bir şekilde araştırmak ve soruşturmak yerine her türlü sesi boğmayı denemektedir. Bu yaklaşım en ağır sonuçlarını haberlerin en kolay yayıldığı İnternet üzerinde göstermektedir. **Olaęanüstü bir yetki yasası niteliği taşıyan değişiklik teklifi; yasama, yürütme ve yargı erklerinin tamamını bir istihbarat örgütü haline dönüşen TİB'e devretmektedir. TİB hem içeriği tamamen boş bırakılmış yasa hükümlerini düzenleyici ve birel işlemlerle doldurarak yasama yetkisini kullanacak; hem yargı kararı gerekmeksizin kişisel bilgilere ulaşım erişim engellemeleri yaparak yargı yeri gibi hareket edecek, hem de kişilerin talebi dahi olmadığı halde idari tedbirler olarak aşırı yürütme yetkileriyle donatılacaktır.**

TİB tamamen keyfi kararlar alabilen ve kararlarına karşı hiçbir etkili başvuru yolu öngörülmeven bir yapıya dönüşmektedir. Yasa Tasarısının her bir maddesinin Anayasa ve insan haklar sözleşmelerine aykırılığı bir yana, bir bütün olarak hukuk devletini yok etme yolunda atılan bir adım olduğunu söylemek abartı sayılmamalıdır. Yeni ölçütler **aynı zamanda toplu bir müdahaleye neden olacak ve idarenin Türkiye'de bulunan tüm İnternet kullanıcılarından veri talep etme ve toplaması herhangi bir hukuki inceleme ya da sürece dahil olmadan mümkün olacaktır. Yasanın ruhu, TİB'in başına bir MİT mensubunun atanması ile gayet uyumludur ancak bir yandan da** Türkiye'de temel hak ve özgürlükler açısından çok karanlık bir dönemin başlangıcını imlemektedir.